

Hallituksen esitys etäyhteyksien edistämisestä oikeudenkäynneissä

Johdanto

Hankkeen tarkoituksena on edistää etäyhteyksien käyttämistä yleisissä tuomioistuimissa, markkinaoikeudessa ja työtuomioistuimessa.

Mahdollisuuksia käyttää etäyhteyksiä oikeudenkäynneissä on lisätty vaiheittain vuodesta 2003 lähtien. Etäyhteyksien käyttäminen onkin tuonut asianosaisille huomattavat aika- ja kustannussäästöt ja samalla edesauttanut asioiden ratkaisemista ilman viivästystä. Vaiheittain kehitetty sääntely on kuitenkin muodostunut hajanaiseksi. Hankkeessa on tarkoitus yhtenäistää sääntelyä ja lisätä etäyhteyksien käyttömahdollisuuksia.

Tausta

Oikeusministeriössä laadittiin vuonna 2023 arviomuistio, jossa selvitettiin etäyhteyksien käyttämisen nykytilaa yleisissä tuomioistuimissa ja kartoitettiin tarvetta ja mahdollisuuksia sujuvoittaa oikeudenkäyntejä lisäämällä etäyhteyksien käyttömahdollisuuksia (Etäyhteydet oikeudenkäynneissä. Arviomuistio. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2023:2).

Arviomuistio oli keväällä 2023 lausuntokierroksella. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (Etäyhteydet oikeudenkäynneissä. Lausuntotiivistelmä. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2023:28).

Oikeusministeriön 1.2.2023 asettama Oikeusvaltion takeet ja oikeuslaitoksen kehittäminen -työryhmä asetti 9.10.2023 Etäyhteydet oikeudenkäynnissä -hankeryhmän tukemaan virkatyönä tehtävää hankkeen valmistelua. Hankeryhmän tavoitteeksi asetettiin nykyistä selkeämpi lainsäädäntö, joka mahdollistaa laajasti etäyhteyksien käyttämisen oikeudenkäyntiin osallistumisessa ja suullisen todistelun vastaanottamisessa. Hankeryhmän toimikausi oli 9.10.2023—31.12.2023.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (2023) mukaan Suomi on teknologinen edelläkävijä, joka hyödyntää digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet täysimääräisesti, ihmiset mukana pitäen. Digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen ovat hallitusohjelman mukaan yksi tärkeimmistä keinoista parantaa julkisten palveluiden laatua, tehokkuutta ja saatavuutta. Oikeudenkäyntien osalta tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa prosesseja samalla huomioiden oikeusturva ja perusoikeudet. Keinoina ovat muun muassa etäyhteyksien käytön lisääminen. Lisäksi hallitusohjelmassa on todettu, että etäyhteyksien laajempi käyttö vankien kuulemisissa mahdollistetaan.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on oikeudenkäyntien sujuvoittaminen huomioiden samalla oikeusturva ja perusoikeudet. Samalla tavoitteena on etäyhteyksiä koskevan sääntelyn yhtenäistäminen ja yksinkertaistaminen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi-palvelussa.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 20.2.2024.

Valmistelijat

Johannes Koskenniemi, erityisasiantuntija, +358 295 150 163,
johannes.koskenniemi@gov.fi

Kirsi Pulkkinen, lainsäädäntöneuvos, +358 295 150 438, kirsi.m.pulkkinen@gov.fi

Linkit

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165116> - Arviomuistio etäyhteyksistä oikeudenkäynnissä : Lausunnotiivistelmä

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164555> - Etäyhteydet oikeudenkäynnissä : Arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Mitä mieltä olette ehdotetuista pykälistä, jotka koskevat tuomarin osallistumista oikeudenkäyntiin etäyhteydellä (OK 2:15-16)?

Mikä on mielipiteenne etäoikeudenkäynnin julkisuutta koskevasta pykälästä (OK 2:17)? Pidätkö asianmukaisena, että julkisuuden toteuttamisen keinot jätetään tuomioistuimen harkintaan?

Mitä mieltä olette todistelun vastaanottamista etäyhteydellä koskevan momentin (OK 17:52.1) lisäedellytysten kumoamisesta?

Mielipiteenne ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemista koskevista momenteista (OK 17:52.2-3)?

Mitä mieltä olette ehdotetuista oikeudenkäymiskaaren ja rikosoikeudenkäyntilain pykälistä, joiden nojalla asianosaisen osallistuminen oikeudenkäyntiin voitaisiin määrätä toteutettavan etäyhteyden välityksellä (OK 12:8.5 ja ROL 8:13.5)?

Mitä mieltä olette pakkokeinojen ja poissalon seuraamusten käyttöalan laajentamisesta koskemaan etäyhteydellä tapahtuvaa valmisteluistuntoa (OK 5:15 d ja ROL 7:14 a kumoaminen) ja kattamaan osallistumisen etäyhteydellä myös muualta kuin toisessa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona (OK 12:8.4 ja ROL 8:13.4)?

Mielipiteenne etäyhteyden käyttöalan laajentamiseen koskemaan tunnustamisoikeudenkäyntiä (ROL 8:13.5 kumoaminen)?

Onko teillä muuta lausuttavaa esityksen johdosta?

Hallavainio Anne
Oikeusministeriö

Koskenniemi Johannes
Oikeusministeriö